

Preventie in tijden van chaos: Divosa 1934-1939

Algemene vergadering Haarlem 15 mei 1935:
bezoek aan Flora-bloemententoonstelling

De eerste opgave voor de in 1934 opgerichte Vereniging van directeuren van maatschappelijk hulpbetoon is het verhogen van het aantal leden. Dat lukt gestaag dankzij de 'propaganda' van het bestuur in nauwe samenwerking met de uitgeefster van het verenigingsblad. Het aantal leden groeit van 37 naar 250 in 1939. Van de leden zelf gaat weinig werkracht uit, verzuchten de eerste jaarverslagen keer op keer. Wat onmiddellijk opvalt bij lezing van deze jaarverslagen zijn de vele overeenkomsten tussen de jonge vereniging en het huidige Divosa. Jaarlijks is er in juni een jaarvergadering, iedere keer in een andere plaats. Al snel duren deze vergaderingen twee dagen, met inleidingen rond een actueel vraagstuk door gastsprekers en als afsluiting een uitje in de gaststad. De vereniging is regionaal georganiseerd. Per provincie

zit er een vertegenwoordiger in het bestuur. In de provincies worden regelmatig afdelingsvergaderingen gehouden. Er zijn al snel nauwe banden met het ministerie van Sociale Zaken en Binnenlandse Zaken. Vertegenwoordigers ervan wonen regelmatig vergaderingen bij. Het tweewekelijkse orgaan Maatschappelijk Hulpbetoon dat vanaf 1939 Sociale Zaken heet, is zeer belangrijk, zowel in de werving van nieuwe leden als in de verspreiding en deling van kennis en ervaring. In Haarlem wordt een bibliotheek ingericht om enigszins te voorzien in de behoefte aan een centraal bureau voor documentatie en informatie over armenzorg en steunverlening (een echt centraal bureau, het huidige verenigingsbureau, komt er pas in 1967). En er is heel veel behoefte aan opleiding. Er zijn gesprekken met de Vereniging voor

armenzorg en weldadigheid, de Vereniging van Nederlandse arbeidsbeurzen, de Vereniging voor gemeentebelangen en de Vereniging van leiders van Nederlandse arbeidsbeurzen over de instelling van een vakexamen voor maatschappelijk werkers, maar resultaat blijft vooralsnog uit.

Zedelijke nood

Hét acute knelpunt in de jaren dertig is het grote en snel stijgende aantal mensen dat ondersteuning nodig heeft. De instellingen kunnen de vraag nauwelijks aan. En komen al helemaal niet toe aan de noodzakelijke organisatorische professionalisering, laat staan aan 'verheffing' van de groep die niet alleen financiële maar ook grote 'zedelijke' nood kent. De vereniging zoekt daarom samenwerking met kerkelijke en bijzonderlijke instellingen die gezinnen moreel kunnen bijstaan hoe uit de armoede te geraken. De inderhaast bedachte regelingen buitelen bovendien over elkaar heen: werkverschaffing, crisissteun, werklozensteun, sociaal-cultureel werk ter voorkoming van zedelijk verval, commissies voor ontwikkeling en ontspanning van werklozen en allerhande particulier initiatief. De opeenstapeling van sociale maatregelen brengt voor gemeenten een enorme hoeveelheid werk

met zich mee. De personeelsbezetting van de diensten gaat dan ook met reuzensprongen omhoog. Hoe zo'n dienst te organiseren? In niet al te grote gemeenten ontstaat het beeld van de gemeentelijke sociale dienst, waarin armen- en werklozenzorg, werkloosheidsverzekering en arbeidsbemiddeling evenals werkverruiming in een samenhangend geheel worden samengevoegd. In de grotere gemeenten wordt zo'n vergaande samenvoeging meestal niet doorgevoerd.

Preventie voorop

In die chaotische omstandigheden is er ongelukkig veel werk te verzetten voor de jonge vereniging. Voorzitter De Haas van Dorsser vraagt zich op de jaarvergadering van 1935 af: "Waar gaan wij heen? Ik weet het niet. Zoals het geval is met de ondersteunden is het met onze diensten en ons personeel: wij groeien vast, in tal en last!" Ondanks dat de financiën en de organisatie van de sociale diensten het nauwelijks toelaten, zet de vereniging in op voorkoming van hulpbehoevendheid. De Haas van Dorsser: "De tijd, dat de openbare instellingen van weldadigheid enkel het hoognooddige verstrekten om te blijven leven ligt reeds ver achter ons. Thans zijn wij er in de eerste plaats op uit om te voorkomen, dat iemand in een staat van hulpbehoevendheid geraakt. Door den stormvloed van hulpverzoekers is het wel uiterst moeilijk."

Deze woorden betekenen in de praktijk dat diensten of gemeentelijke banken en borgstellingsfondsen kredieten en voorschotten gaan verstrekken om te voorkomen dat mensen aan woeker ten prooi vallen. Tijdens de jaarvergadering 1935 stelt de heer Van Aggelen, directeur van de Leidsche Hulpbank en secretaris van de Nederlandse vereniging voor volkskredietwezen en woekerbestrijding, dat mede dankzij het Leidsch Borgstellingsfonds "paal en perk is gesteld aan den woeker als een der ondermijners van maatschappelijke welvaart van huiselijk geluk". Het fonds vindt veel navolging in andere steden. Er zit ook een zakelijke kant aan de inzet. "Belangrijke bijdragen aan steun kunnen zo worden bespaard." (Liny Bruijnzeel)

Bronnen: Archief Divosa *

Volgende keer: December, de maand der verrassingen

Vroeger...

In de aanloop naar het jubileumjaar 2009 waarin Divosa 75 jaar wordt, blikt de rubriek Vroeger terug op het wel en wee van de vereniging. Deel 2: de jonge vereniging in de jaren tot de Tweede Wereldoorlog.